Vormen van psoriasis

Hoe psoriasis eruit kan zien en wanneer je snel hulp nodig hebt

Het doel van deze folder

Deze folder is voor mensen met psoriasis en voor ouders van kinderen met psoriasis. Je leest welke vormen van psoriasis er zijn, hoe ze eruitzien, waar ze zitten en hoe ze worden behandeld. Ook lees je welke zeldzame vormen snel medische hulp nodig hebben.

Eén ziekte, verschillende vormen

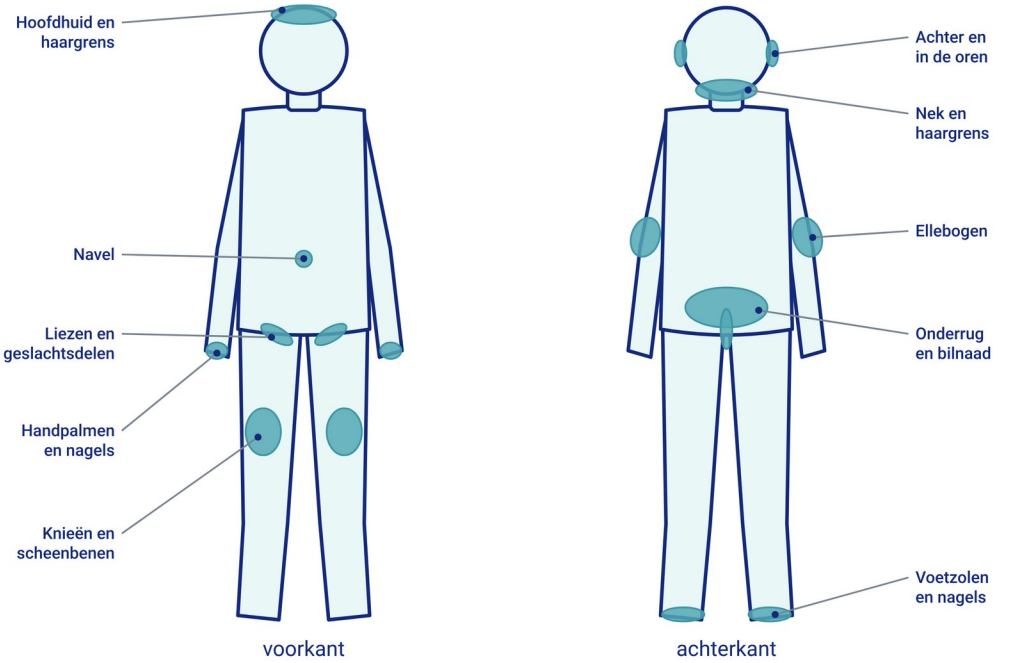
Psoriasis is een ontstekingsziekte van de huid. Het kan er heel verschillend uitzien. Dat hangt af van de vorm en van de plek op je lichaam. Veel mensen hebben één hoofdvorm, met daarnaast plekken op bijzondere plaatsen, zoals de hoofdhuid of de nagels. Je arts noteert welke vormen je hebt. Dat helpt bij het kiezen van de behandeling. Geen enkele vorm van psoriasis is besmettelijk.

Op een donkere huid

Op een donkere huid zijn de plekken minder rood. Ze kunnen paars, grijsbruin of donkerbruin zijn, met grijze schilfers. Daardoor is psoriasis soms lastiger te herkennen. Na het genezen kunnen lichtere of donkere vlekken overblijven. Dat zijn geen littekens. Ze verdwijnen meestal weer, soms pas na maanden.

Waar psoriasis vaak zit

Psoriasis kan overal zitten. Dit zijn de plekken waar je het vaak ziet.

Psoriasis vulgaris

Dit is de meest voorkomende vorm. Ongeveer 9 op de 10 mensen met psoriasis hebben psoriasis vulgaris, ook wel plaquepsoriasis genoemd. Je ziet rode, verdikte plekken met een scherpe rand en witte schilfers. Zo'n plek heet een plaque. De plekken zitten vaak aan beide kanten van het lichaam, vooral op de ellebogen, de knieën, de scheenbenen, de onderrug en de hoofdhuid. Ze kunnen samengroeien tot grote plekken.

De behandeling gaat in stappen: vettende crème en schilfers losweken, een zalf op de plekken,

lichttherapie, en tabletten of injecties. In de folder Psoriasis lees je meer.

Psoriasis op de hoofdhuid

Ruim de helft van de mensen met psoriasis heeft ook plekken op de hoofdhuid. Bij sommige mensen begint het daar. De plekken zitten vaak aan de haargrens, bij de slapen, in de nek en achter de oren. De schilfers zijn dik, zitten vast en lopen vaak net over de haargrens heen. Roos en seborroïsch eczeem lijken erop. De hoofdhuid behandel je in drie stappen: losweken, uitwassen en behandelen. Daarover gaat de folder Psoriasis op de hoofdhuid.

Psoriasis aan de nagels

Bij 5 tot 8 op de 10 mensen met psoriasis doen de nagels mee, met bijvoorbeeld putjes, een geelroze vlek of een nagel die aan het uiteinde loslaat. Soms zit psoriasis alleen aan de nagels. Een schimmelnagel lijkt erop. Psoriasis aan de nagels en ontstoken gewrichten gaan vaak samen. Meer lees je in de folder Psoriasis aan de nagels.

Psoriasis guttata

Guttata betekent druppelvormig. In een paar dagen tot weken ontstaan tientallen tot honderden kleine, rode plekjes met schilfers. Ze zitten vooral op de romp, de bovenarmen en de bovenbenen. Deze vorm zie je vooral bij kinderen en jongeren. Vaak gaat er een keelontsteking door een bacterie (streptokok) aan vooraf.

De plekjes gaan vaak na enkele weken vanzelf weg. Bij kinderen is dat meestal binnen 4 tot 6 weken. Soms gaat het over in psoriasis vulgaris.

De behandeling is meestal dezelfde als bij psoriasis vulgaris. Lichttherapie werkt goed bij deze vorm. Of antibiotica helpen, is niet goed onderzocht. Ontstond de psoriasis bij een kind na een heftige keelontsteking, dan kan de arts de keel laten onderzoeken op bacteriën. Een antibioticum is dan soms een optie. Gaan de plekjes na 2 tot 4 weken smeren niet genoeg vooruit, dan verwijst de huisarts je naar de dermatoloog.

Psoriasis in de plooien, het gezicht en op de geslachtsdelen

Psoriasis in de plooien heet ook psoriasis inversa. De plekken zitten dan in de oksels, de liezen, de bilnaad, onder de borsten, in de navel of op de geslachtsdelen. Ze zijn rood, glanzend en scherp begrensd, en schilferen weinig. Ze jeuken vaak en er kunnen pijnlijke kloofjes ontstaan. Het lijkt op een schimmelinfectie of smetten. In het gezicht zit psoriasis bijvoorbeeld aan de haargrens, bij de wenkbrauwen of naast de neus. Op deze dunne huid krijg je mildere middelen. Meer lees je in de folder Psoriasis in het gezicht, de plooien en op de geslachtsdelen.

Psoriasis aan handen en voeten

Op de handpalmen en voetzolen geeft psoriasis dikke, verhoornde plekken. Die scheuren makkelijk open tot pijnlijke kloven. Bij een andere vorm ontstaan gelige pusbultjes op een rode huid. Dat heet psoriasis pustulosa palmoplantaris. De pusbultjes zijn niet besmettelijk en komen niet door een infectie. Deze vorm komt vooral voor bij mensen die roken. Stoppen met roken hoort bij de behandeling. Meer lees je in de folder Psoriasis aan handen en voeten.

Hoe ernstig is het?

De arts kijkt hoeveel huid psoriasis heeft, hoe rood en dik de plekken zijn, hoeveel ze schilferen en hoeveel last je ervan hebt. Je handpalm is ongeveer 1 procent van je huid. Heeft psoriasis meer dan 10 procent van je huid, dan heet het ernstig.

Plekken op bijzondere plaatsen tellen zwaarder mee: het gezicht, de hoofdhuid, de handpalmen, de voetzolen, de geslachtsdelen en de nagels. Ook een kleine plek op zo'n plaats kan een reden zijn voor lichttherapie of voor tabletten of injecties.

Zeldzame vormen die spoed vragen

Twee zeldzame vormen zijn ernstig. Herken je de klachten hieronder, neem dan dezelfde dag contact op met je huisarts of dermatoloog. Buiten kantoortijd bel je de huisartsenpost. Bij levensgevaar bel je 112.

Gegeneraliseerde psoriasis pustulosa

In korte tijd ontstaan over grote delen van het lichaam veel kleine pusbultjes op een rode, pijnlijke huid. Vaak krijg je koorts en voel je je ziek. De ontsteking kan ook andere delen van het lichaam raken.

Erytrodermie

Bij erytrodermie wordt bijna de hele huid rood, ontstoken en schilferig. Je kunt je ziek voelen, rillen of het koud hebben.

Waarom spoed?

Bij beide vormen kan de huid warmte, vocht en eiwit niet goed meer vasthouden. Daardoor kun je uitdrogen of onderkoeld raken of een infectie krijgen, en kan je hart overbelast raken. Vaak is opname in het ziekenhuis nodig.

Deze vormen kunnen ontstaan na plotseling stoppen met prednison of ciclosporine, door een

infectie of door sommige medicijnen. Gegeneraliseerde psoriasis pustulosa kan ook in een zwangerschap beginnen. Bij erytrodermie kunnen ook verbranden door de zon of veel alcohol meespelen. Stop daarom nooit zelf met een medicijn. Overleg eerst met je arts.

Artritis psoriatica

Psoriasis kan ook de gewrichten en pezen raken. Dat heet artritis psoriatica. Naar schatting 6 tot 41 op de 100 mensen met psoriasis krijgen het, gemiddeld 7 tot 10 jaar na de eerste plekken op de huid. Ook met weinig plekken op de huid kun je het krijgen. Let op:

- stijve gewrichten in de ochtend, langer dan een halfuur;
- een dikke, pijnlijke vinger of teen;
- pijn aan de hiel of bij een pees;
- rugpijn die 's nachts en 's ochtends erger is en beter wordt van bewegen.

Vertel het je arts. Bij een vroege behandeling is de kans op blijvende schade kleiner. Meer lees je in de folder Psoriasis en gewrichten.

Bij kinderen

Psoriasis kan op elke leeftijd beginnen, ook bij kinderen. Bij kinderen zit het vaak in het gezicht. Bij baby's kan het in de luierstreek zitten. Veel middelen zijn niet officieel geregistreerd voor kinderen. Een arts mag ze voorschrijven als dat verantwoord is, en legt uit waarom. Meer lees je in de folder Psoriasis bij kinderen en jongeren.

Veelgestelde vragen

Kan ik meer dan één vorm tegelijk hebben?

Ja. Veel mensen hebben psoriasis vulgaris en daarnaast plekken op de hoofdhuid of aan de nagels. Een vorm kan ook veranderen. Psoriasis guttata kan bijvoorbeeld overgaan in psoriasis vulgaris.

Waarom krijg ik op elke plek een ander middel?

De huid is niet overal even dik. In het gezicht en in de plooien is de huid dun. Daar gebruik je een zwakke hormooncrème (klasse 1 of 2). Op de romp, de armen en de benen is dat meestal klasse 3, en op de handpalmen en voetzolen klasse 4. Op de hoofdhuid gebruik je een lotion, gel, schuim of shampoo, omdat een zalf in het haar blijft hangen.

Hoe weet de arts welke vorm ik heb?

Meestal door goed naar je huid, je hoofdhuid en je nagels te kijken. Soms is meer onderzoek nodig, zoals een kweek om een schimmel uit te sluiten of een klein hapje huid (biopt).

Meer informatie

- thuisarts.nl: informatie van huisartsen over psoriasis en artritis psoriatica.
- psoriasispatientennederland.nl: Psoriasispatiënten Nederland, voor informatie en contact met lotgenoten.
- onlinedermatologie.nl: alle folders over psoriasis, gratis te downloaden.

Neem contact op met je huisarts bij:

- nieuwe plekken waarvan je niet weet wat het is
- veel kleine plekjes na een keelontsteking die na 2 tot 4 weken smeren niet minder worden
- pusbultjes op je handen of voeten
- pijn, zwelling of stijfheid van gewrichten
- plekken die na 4 weken goed smeren niet beter zijn

Neem dezelfde dag contact op bij:

- plotseling een rode huid over bijna je hele lichaam
- veel pusbultjes op de huid, vooral als je je ziek voelt of koorts hebt

Er is alles aan gedaan om ervoor te zorgen dat de informatie in deze folder juist is. Toch is niet elke behandeling geschikt of werkzaam voor iedereen. Je eigen arts kan je uitgebreider adviseren.

Samengesteld door dr. Annemie Galimont, dermatoloog, naar de NVDV-richtlijn Psoriasis (2025, onder meer de modules Pathofysiologie, Screening van de patiënt met psoriasis, Psoriasis inversa en psoriasis in het gelaat, Psoriasis bij kinderen, Psoriasis en alcohol en roken en Artritis psoriatica), de NHG-Standaard Psoriasis (2014, gedeeltelijk herzien in 2023), Thuisarts, internationale patiënteninformatie over de zeldzame, ernstige vormen en het e-book Psoriasis en eczeem ontcijferd. Uitgave: onlinedermatologie.nl, oktober 2026.